

Nåde

Biskop Atle Sommerfeldt

I denne påsketiden vet vi at det er 20 millioner mennesker i Somalia, Sudan og Etiopia som lever midt i en hungerskatastrofe. Det dør barn i tusentall hver eneste dag. Jeg har ved flere anledninger vært i disse landene under tidligere katastrofer og sett omfanget av slike tragedier når hele lokalsamfunn blir rykket opp med roten, men også den ekstreme sorgen og smerten foreldrene - og særlig mødrene - bærer over tapet av sine døde barn, og desperasjonen i håpet om at noen av dem som fortsatt lever kan reddes. Vi vet at dette skjer og blir verre med årene. Likevel klarer ikke ressursrike land, Norge inkludert, å prioritere økonomiske midler for å forebygge at katastrofene blir så skandaløst omfattende.

Den norske kirke markerer i år at det er 500 år siden Martin Luther satte i gang den folkebevegelsen som ble reformasjonen. Det gjorde han i fortvilelse over datidens kirkeledelses økonomiske utnyttning av folks åndelige lengsel. Markeringen av reformasjonen har overskriften «Nåde». Markeringens logo inneholder bilde av en overfylt båt på vei over Middelhavet med desperate mennesker på flukt fra krig, undertrykkelse og nød.

Bildet er først og fremst en anklage mot oss i vår del av verden som ikke har bidratt tilstrekkelig til å bekjempe fattigdom, krig og undertrykkelse i landene flyktingene kommer fra. Det gjør ikke vår situasjon bedre når vi ikke er villig til å overholde internasjonale avtaler om å gi den beskyttelse som vi i rolige tider har forpliktet oss til, eller å vise gjestfrihet mot mennesker i nød bak våre synlige og usynlige murer.

En av de aller mest sentrale personene i vår dansk-norske reformasjon er biskop Peder Palladius, den første lutherske biskopen i den dansk-norske kirke. Han hadde studert under Luther i Wittenberg og ble regnet som svært lærd. En av de viktigste virkemidler han hadde for å veilede i den nye troen, er hans Visitasbok som han brukte i samtaler og kontroll når han besøkte, eller visiterte, menighetene og prestene. Et av avsnittene handler om forholdet til fattige og dem livet har fart ille med. Han skriver: «Se nå til hvordan dere elsker og hjelper de fattige! Hver velger seg sin egen Lasarus som siden kan ta imot dere i himmelrik fordi dere har vist deres tro i gjerninger mot ham (..) For liksom du behandler Gud og de fattige, slik vil han også være mot deg». Det må ha vært krevende å høre dette for folk midt på 1500-tallet i Danmark-Norge. Og det er det vel også i vår egen tid?

I påskens drama er vi alle invitert til å gjenfinne ulike sider av våre liv og våre holdninger. Her møter vi disiplenes likegyldighet når de sovner i Getsemanehagen der Jesus ba desperat til Gud i møte med en fremtid han fryktet. Vi kan kjenne oss igjen i Peters kyniske svik mot Jesus da han fornekter at han kjente sin nærmeste venn. Vi kan forstå Judas som vil straffe Jesus fordi han bruker fellesskapets penger på en uansvarlig måte. Vi kan gjenkjenne Jesu rop i lidelsen og dødens virkelighet om hvorfor Gud har forlatt ham. Og vi kan oppleve den frykten som disiplene hadde for fremtiden.

Påskens drama har to budskap til oss: Gud seirer over død, ondskap og svik og kjenner vår delaktighet i dette til bunns. Og: Gud møter oss ikke med fordømmelse og forakt, men med nåde som driver frykten bort.

Det er nåde også for oss, som i likegyldighet og kynisme lar andre mennesker gå til grunne i fattigdom, hunger og krig. Vi er invitert til å være med i livets kamp i nådens kjølvann, med alt vårt og slik som vi er. I denne kampen kan vi hente kraft fra engelens budskap til kvinnene som kom til den tomme graven. Engelens budskap gjentar vi i «Deg være ære», den praktfulle påskesalmen som Händel satte melodi til: «Frykt ikke mere, evige er han med. Troens øye ser det, han gir liv og fred».